

Latweefch u Awisse.

Nr. 39. Zettortdeena 28ta September 1844.

S l u b b i n a f c h a n a.

Kursemnes medizinalteesa irr par labbu turrejusi, lai ne zeltohs lohpu sprahgschana zaur to schinni gadda slkti eenemtu feenu un lohpu ehdamu, tahs appakschä falikas pamahzischanas farakstift, lai tahs muischas waldischanaahm un lohpu turretajeem sinnomu darra, prohti:

1) Ar glohtim jeb ar duhkeem apnestu feenu, pawissam ne buhs lohpeem doht ehst, tahdu feenu arri ne buhs pahrdoh, un buhtu talabb arri pilfatu un lauku palizeijas teesahm jaapeefakka, zeeti us to wakteht, fa tahdu feenu nedf us lauku nedf us pilfatu tirgeem nedf eeksch frohgeem ne pahrdohd. Tahds seens ne dohd lohpeem ittin nefahdu spehku; ja tas seens masak sapuis, tad rohnahs wehlaki, ja wirsch wairak sapuis, tad rohnahs agraki nahwigas sehrgas; lohpi, kas tahdu ehdamu ik no deenas un ne masumu no ta ehd, ne mas pehz naw glahbjamas, jo tahs sahles, fo tahdam ehdamam peeleek klah, ne spehj atdsift to gipti nohst, kas eeksch ta ehdama irr eewilzees eekschä, jeb tahs sahles ja ne wairak buhtu dahrgaki aismaksamas, ne fa pats lohps.

2) Seenu, kas naw zaur zaurim ar glohtim pahrwilks, bet kas tatfchu dabs bujis eeksch uhdena wissai mirgt, un atkal, kas naw dabbujis skaidri isschuht un kas leetus laikä irr eenents, ne buhs us lohpu-kuhts augfcheni bahst, to ne buhs zeeti famihtu us zeeteem behninem faktaut, to buhs turprettim us behninem jeb eeksch tahdeem fchkuhneem faktaut, fur wehjsch dabbu zauri xaut, jeb to buhs fas litt eeksch fuijahm woi faudsehm, un ar prahtu lift lohpeem preefschä, ta, fa lohpus ne mittina ar scho feenu ween, bet arri ar graudeem. Tahds seens ne dohd lohpam neween masak spehku ne fa labs yellus un labbi salmi, tahds seens arri lohti faruhgst un zaur tam paleek lohpam neweffeligs, ihpaschi ja to ta glabba, fa wehjsch to feenu ne warr dabbuhrt ispuhst un fa laidara twaiki tanni dabbu eemestees. Labbi darrihs, tahdam seenain peejaukt klah wihtolu misas, kaddiku ohgas, elju maises — fo dabbu eeksch elju sudmallahim pirk — un kalwes faknes; bet ne warr sinnains mahzibü doht, fa pee katra sinnma lohpa buhs ihpaschi turretees, un kam atgaddahs lohps palikt slims, teem irr jamekle padohins pee mahziteem lohpu daktereem.

3) Kur lohpu ehdamais truhkst jeb kur tas irr samaitahs, tur ja lohpus prahigi un ruhpigi kohpj, tohs arri warr ismittinahrt ar kartuppeleem, ar grandeem un salmeem, bet tak ne warr teem, kas lohpus turr, deesgan pee sirds lift, jaw pee laika rudden labbi apkert, zit ehdama teem irr, un ja tee atrastu, fa teem warr buht tak warretu truhziba usnahkt, labbak pee laika sawus lohpus nokaut, ne fa tohs pawassar nosprahgschus west no fuhtim ahrä.

4) Beidscht tee, kas lohpus turr, labbi un gudri darrihs eegahdatees to ir Wahzu, ir Latweefch u wallodä farakstittu grahamatinu: Pamahzischana mohderehm fa lohpus buhs kohpt, farakstita no Dr. Adolphi funga Jelgarwa, un zeeti pee tahn schinni grahamata dohtahm mahzibahm turretees; muischas waldischanaahm arri ne buhs tikween us mohderehm palautees, bet mahziteem lohpu daktereem padohmu prassift, lai schee, — kad gan mas —

ikk mehneshus ir lohpus, ir lohpus ehdamo apraugā, un tad ihpaschu mahzibū dohd, kā satrā waijadsibā buhs turretees; zaur tam lohpus fehrgas paschā eesahkumā kluhtu apspeestas; jo pee tam lohpus fehrgas aiskaneht jeb atdsiht nobst, tik pat gudram un mahzitam waijaga buht, kā pee tam tahdas fehrgas ahrsteht.

Us to Kursemnes waldischanas teesa nospreeduši: tāhs no Kursemnes medizinalteesas ie-laistas mahzibas, kā buhs sargatees lai ne zellahs lohpus fehrgas zaur skiftu lohpus ehdamu zaur fluddinaschanu, eeksch Wahzu un Latweefchu wallodas, kā scheitan noteekahs, par wehrā līfschanu sinnamu darriht: turklaht arri wissahm lauku un pilshata valizejas teesahm zaur fluddinaschanu usdoht; us to luhkoht, kā pehz schihm wirfpeeminnetahm derrigahm mahzibahm arri isdarra. Jelgawā, tāi 18tā September 1844.

(Nr. 8082.)

Waldischanas-rāths Diederichs.

Waldischanas-pratukullists C. Berg.

Leez wehrā: Medizin fawz wahziski sahles ko eedohd slimmam zilwekam jeb arri slimmam lohpam tohs darriht wesselus; medizinalteesa irr tahda teesa, kur mahziti dakteri fehsc̄h, tahdas leetas ismekleht, kas sihmejahs woi us zilweku jeb arri us lohpus slimmibahm un winnu ahrsteschanas. — Ko tas wahrds pratukulis esihme, to lassitaji sinnahs; pratukullists irr tas skrihweris pee teesahm, kas to pratukulli wesk.

W. P.

No Elkesemmes.

Elkesemmes zeenigs dsimtskungs, kas neween par fawu lauschu garrigu, bet arri par winnu laizigu labbfahschānu tehwischki un schehligi gahda, irr muhsu draudsi, zaur eedahwanaschanu tāhs ar jaufahm mahzibahm pilnas grahmatas: „Kā Paleijas Jahnis fawu buhfschanu kohpis,“ lohti eepreezinajis. Turklaht tee wehl ar gudru sinnu likfuschi peekohdinaht, kā fainnekeem un kalpeem wallas deenās, muishā buhs sapulze-tees un tāhs mghjibas un issstahstischanas no semmes- un lohpus-kohpschanas, ko winneem ihpaschi is tāhs pecminnetas grahmatas preekschā lassih, pareisi wehrā līkt, lai tee pehz schahm fawu mahjas buhfschanu pehglaiķā vahrgrohā. Us tahdi wihsi zelsees muhsu draudsē flavejama facefchana, kas tahm seimmes-kohpschanas-beedribahm buhs lihdsinajama, no kām gudrs padohms, un neisteizams labbums pee semmes- un lohpus-kohpschanas Wahzseimne jaw irr zehlees, un arri Kursemme zeltees.

Jaw schinni ruddeni cemethrohs muhsu mui-schas waldineeks treju sehtu arramu semmi us

astoneem laukeem, un zeenigs Nihzes un Bahretes mahzitojs Brasche buhs pee wissas mahju uskohpschanas mums par padobma deweju ar fawu teizamu grahamatinu. Mehs leelu preeku turram par scho mihligu gahdaschanu ta zeenia dsimtskunga un aishstam tāhs jaunas mahzibas zeenidami, kā zittā gaddā zilwekeem un lehpineem truhkums pee usturras ne buhs jazeesch.

Bet ihpaschi wehl zerribas pilni, kā wissi Kursemmes arraji, kām Paleijas Jahnis, prohti ta grahmata, kas tikkai 75 sudraba kappeikus maksa, rohkās kluhs, ar mums buhs weenā prahā, mehs tam zeenigam Nihzes mahzitajam Brasche firsnigu pateizibu falkam par to apgahdaschanu schahs derrigu mahzibū pilnas grahmatas, un zerrejam kā winnas svehtigi augli pehz weena ohtra gaddā daschā weetā pee mahju buhfschanas, kā gaisma paschā nakti laikā atspihdehs.

C. L.

* Muhsu Jelgawas draudsē tikween diwas mahjas us arrenti irr isdohtas; weenas no Kursem-

mes Leelkunga laikeem, ohtras no dsumtsmuischas waldineeka. Dasch gan meklejabs sawas mahjas us noudu dabbuht, bet lihds schim wehl pa wez-gam wiss palizzis. Mehs firsnigi pateiktu, ja kahds dsumtskungs, kas sawa nowadda, jeb sawas muischas fainneeku mahjas no klausibas at-laidis un us naudu atdewis, wehletu salift us kahdu wihs kungs ar saweem laudim salihzis. Gribbetum lohti us sawu pussi finnaht, zik isseh-jama katrā laukā fainneekem irr; zik to lauku; zik to gannibu un plawu; kahda ta semme un kahdas tahs plawas un gannibas, zik tahlu teem nohmneekem pilfati, un zik teem nohmas nauda mafajama. Esam ar meeru, ja mums schihs sinnas arri Wahzu wallodā atsubtitu, mehs tahs gohdigi pahrzeltu Latweeschu wallodā.

W. Pantenius.

— Kā tu man, tā es tew.
Kahds kahju-reisneeks tohp no rohbeschas waktetaja jautahs, kas winsch tahds effoht? Un kad reisneeks atbild: „mahlderis,“ tad waktneeks prassa, lai rahda naudu, jo tai nahkamā mestāne effoht ne ko ismahleht, nej peestrihleht, un nabbagoht effoht aisleegts. Kad nu reis-neeks tam parahda sawu makku pilnu ar naudu, tad waktneeks zeppuri nonehmis fakka: „ja tas tā irr, tad jaw vreeksch mammim arr kahds pahris graschu atlikfees, us glahsi wishna.“ Bet reis-neeks tam atbildeja, ka nabbagoht effoht aisleegts, gahje fineedamees sawu zellu.

F. B.

Leesa s fluddinashanas.
No Witenpeltes pagasta teesas tohp wissi tee, kam kahdas taifnas parradu präfischanas pee ta, pee Witenpeltes peederriga Strautmallu fainneeka. Uns Strautin bhubu, par kurra montu parradu un inventarium trubluma debl konkurse spreesta, usaijinati, lihds 25tā Oktober f. g., kas par to weenigu un ieflehdamu terminu irr nolikts, pee saudeschanas sawas mekleschanas pee schihs pagasta teesas peeteiktees. Witenpeltes pagasta teesa, tai 13tā September 1844.

(T. S.) Indrik Behrsin, pagasta wezzakais.
(Nr. 50.) Bruhns, pagasta teesas frihweris.

No Blihdenes pagasta teesas tohp wissi parradu des-wei ji ta nomirruscha Blihdenes fainneeka Indschas Salsa no Lapsu mahjahm, par kurra montu magashnes- un zittu parradu debl konkurse spreesta, usaijinati, lihds 1mo Dezember f. g. ar sawahm präfischana hñm pee schihs pagasta teesas peeteiktees, jo wehlak newee-mi wairs ne klausib. Blihdenes pagasta teesa, tai 22trā September 1844. 3

(T. S.) Andrei Zeplis, pagasta wezzakais.
(Nr. 94.) F. Horaim, pagasta teesas frihweris.

* * *

No Leelas Eseres pagasta teesas tohp zaur scho sin-namu dorrihsts, ka 20tā September f. g. Leelas Eseres fainneeka Lauzeneeka wezza Frizza mahjās gaischi bruhns sirgs, 7 goddus wezs, no widdischka auguma un 8 rub. wehrt, peeklihdis. Kam schis sirgs peeder-retu, tohp usaijinati, wisswehlak libds 20tu Oktober f. g. pee Leelas Eseres pagasta teesas peeteiktees, un sawu sirgu preit barroschanas un fluddinashanas atlib-dsinofchanu pretti nemt; zittadi to sirgu tam kehrejam par labbu wairak sohlitajam pahrdohs. To buhs weh-rā likt! Leelas Eseres pagasta teesa, 22trā September 1844. 2

(T. S.) R. Warnaeki, peeshdetais.
(Nr. 340.) R. J. Witte, pagasta teesas frihw.

Zittas fluddinashanas.

Kuldigā irr schogadd 17tā September lohpu-fattis-chana turreta, kur teem appalschrafstiteem gohda-makfas irt isdallitas, prohti:

rubl. sudr.

1) par 1 ehrseli, Padderes fainn.	Swilkim . . .	5½
2) = = = Edohles = Krimmällam .	=	5½
3) = = = darba-sirgu Padderes fainn.	Bellim .	3
4) = = = Edohles = Tistarim .	=	3
5) = = = = = Paunim .	=	3
6) = = = = = Megnim .	=	3
7) = = = = = R. Sweenium	=	2½
8) = = = = = Kalpam Lagsdam	=	2½
9) = = = = = fainn, Krimmällam	=	2
10) = = = = = Vilstenes = Behrsuppim	=	2
11) = = = = = Padderes = Spurram	=	2
12) = = = = = Kehwi, Kabilles lauka-sargam Kronberg .	=	3
13) = = = = = waiflaß-bulli Edohles fainn. Krimmällam	=	4½
14) = = = = = Leel-Fwandes = Labbihsam	=	4
15) = = = = = flauz, gohwi Ohseles kalpam Willmaunim	=	2
16) = = = = = brauz, gohwi Pelzes fainn. Kalnei . . .	=	4

Lai Deevs dohd, ka laudis watrak us lohpu-kohp-schanu dsichtohs, un ka nahkofchā gaddā wairak gohda-

malkas few nopolnitohs. Kuldigā, tai 18tā September 1844.
(Nr. 20.) Semmeskohpschanas-beedribas-waldischana.

Tai 5tā Oktober 1844 pee Lindes pagasta teesas wairakfohlitojeem ar pascha dsiimtskunga jeb winna weetneeka klahlbuhschonu tohs pee schihs muischas pee-derrigus peezus gannamus pulkus, weenab uhdens fubmallas, kā arriban septimus frohgus, ar pee teem pascheem pederrigeem laukeem, un to suschu-sweiju pee Widdusmuischas frohga, no Jahnem 1845 lihds Jahnem 1846 us arrenti isdohs. Klahtakas sinnas par katru leetu ihpaschi warr pee Lindes pagasta teesas totā September dabbuht.

Muischas waldischana.

Tai nakti no 2tra us 3schu September irr schi pagasta Anzu-mahju fainmeekam, Trumpam, diwi sirgi no gannibahm sagti, prohti:

1) tumfchi-bruhns sirgs 3 gaddus wezs, no widdischka leeluma, ar halganahm nahsim un paslehpenehm, us kreisem sahneem, johstas weetā, spalwas druzin gresschahs rink, appalsch kreisas preeksch- un pakalkahjas baltas spalwas;

2) balts sirgs, 13 lihds 14 gaddus wezs, leelokas kā pirmais, ziflas druzin fillas, us kreisu preeksch-

kahju paklib un labbai preekschahjai pahri par lohzeqli leels kauls wista pauta leelumā; kas schohs sirgus ussime, jeb par teem pascheem laisnu finnu dohd, dabbuhb desmits rublus fudr. paszibas noudas. Pohpes muischas-waldischana, tai 3schu September 1844.

(Nr. 84.)

J. G. Mellin.

Siina par jaunu grahmata. Pee Steffenhagen Runga Felgawā warr dabbuht pirklt: Virma lassifchanas grahmata, mahjōs un fohlas behrneem par labbi faraksta no Paul Emil Schatz, Lirsenes un Wallenes mahzitaja. Latweeschu tautai apgahdata no Latweeschu draugu beedribas. Rihgā drikketa pee Krohna-drikketoja 1844. Schi grahmata turr 179 pusslappas un malkawahlā eefecta 25 kap. fudr., bes wahla 15 kap. fudr. Schims grahmata drikketaji dauds bohlsstabus nepareissi nolikuschi, doschi wahrdi us muhsu pussi sweschi un laikawahrdi — kur tee kohpā likti ar to wahrdi ne — irr kohpā drikketi, kā mehs Kursemnes grahmatas un arri Latweeschu draugā un zittos Widsemnes rakstos to ne lassam. Ja schihs trihs peesihmetas leetas fohlmeisteri par launu ne nemim, tad schi grahmata fohlas behrneem ta wissu labbaka lassifchanas grahmata irr, kas lihds schim Latweeschu wallodā irr drikketa.

W. Pantenius.

Naudas, labbibas un prezzi tirgus us plazzi. Rihgā, tanni 25tā September 1844.

	Sudraba naudā.	Rb.	Kv.		Sudraba naudā.	Rb.	Kv.
I jauns dahlderis	gelbeja	I	33	I pohds kannepu . .	tappe malkahs ar	I	—
I puhrs rudsu	tappe malkahs ar	I	35	I — linnu labbaks surtes	— —	I	80
I — kweeschu	— —	2	20	I — — flittakas surtes	— —	I	60
I — meeschu	— —	I	5	I — tabaka	— —	—	65
I — meeschu - putraimu	— —	I	60	I — dselses	— —	—	75
I — auju	— —	—	70	I — swesta	— —	2	80
I — kweeschu - miltu	— —	3	—	I muzzä filku, preechū muzzä	— —	6	25
I — bihdeletu rudsu - miltu	— —	I	80	I — — wihschmu muzzä	— —	6	50
I — rupju rudsu - miltu	— —	I	45	I — farkanas fahls	— —	7	—
I — firnu	— —	I	50	I — rupjas leddainas fahls	— —	6	—
I — linnu - fehlas	— —	8	—	I — rupjas baltas fahls	— —	4	15
I — kannepu - fehlas	— —	I	50	I — smalkas fahls . .	— —	3	80
I — kimmenu	— —	5	—				

Brihv drikketh.

No juhrmallas gubernementu augstas waldischanas puffes: Waldischanas-raths N. Veitler.

No. 346.